

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку систем накопичення енергії

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. У Законі України “Про ринок електричної енергії” (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 27—28, ст. 312; 2019 р., № 23, ст. 89; 2020 р., № 11, ст. 64):

1) у частині першій статті 1:

у пункті 29 після слів “постачання електричної енергії споживачу” доповнити словами “накопичення енергії”;

у пункті 32 після слів “споживання електричної енергії” доповнити словами “чи накопичення енергії”;

у пункті 33 слова “та максимальних (пікових) навантажень” замінити словами “та/або формування графіку споживання, покриття якого забезпечується у ефективний для функціонування енергосистеми спосіб”;

пункт 36 викласти у такій редакції:

“36) заходи управління попитом - комплекс організаційних, технічних, економічних та інших заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування енергосистеми за рахунок керованої тимчасової (обмеженої у часі) зміни споживання електричної енергії на договірних засадах, чи шляхом оптимізації графіку споживання електричної енергії”;

пункт 63 викласти у такій редакції:

“63) послуга із забезпечення розвитку генеруючої потужності - заходи з будівництва нової генеруючої потужності або нової системи накопичення енергії, проведення реконструкції (модернізації) діючої генеруючої потужності, що здійснюються учасниками ринку, визначеними за результатами конкурсу, проведеного відповідно до цього Закону, а також, заходи із управління попитом”;

пункти 95¹ та 96 викласти в такій редакції:

“95¹) система накопичення енергії (далі - СНЕ) - електроустановка, що включає обладнання для зберігання енергії, інженерні споруди, обладнання для перетворення енергії та пов’язане з ними допоміжне обладнання, яка приєднана до системи передачі або системи розподілу електричної енергії або мереж електростанції, або мереж споживача з метою накопичення енергії;

96) учасник ринку електричної енергії (далі - учасник ринку) - виробник, електропостачальник, трейдер, оператор системи передачі, оператор системи розподілу, оператор ринку, гарантований покупець, оператор системи накопичення енергії та споживач, які провадять свою діяльність на ринку електричної енергії у порядку, передбаченому цим Законом”;

доповнити двома новими пунктами такого змісту:

“98) оператор системи накопичення енергії (далі - оператор СНЕ) - фізична особа, у тому числі фізична особа - підприємець, або юридична особа, яка здійснює діяльність з накопичення енергії;

99) накопичення енергії – діяльність з відбору електричної енергії з ОЕС України або з власних електростанцій, зберігання її, в тому числі перетворення її з використанням фізичних, хімічних та інших процесів в іншу форму енергії, в якій вона може зберігатись, та подальше перетворення в електричну енергію, з метою її відпуску в електричну мережу”;

2) у статті 5:

частину третю після пункту 10¹ доповнити пунктом такого змісту:

“10²) встановлення граничної ціни закупівлі послуги із забезпечення достатності потужності”;

абзац перший частини п’ятої після слів “імпорт електричної енергії” доповнити словами “накопичення енергії”;

3) у статті 8:

частину першу після слова “споживачу” доповнити словами “накопичення енергії”;

частину другу після слова “споживачу” доповнити словами “накопичення енергії”;

частину третю після слова “споживачу” доповнити словами “накопичення енергії”;

4) статтю 29 викласти в такій редакції:

“Стаття 29. Конкурсні процедури на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом

1. Якщо для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію та забезпечення необхідного резерву наявних генеруючих потужностей, а також

СНЕ, у тому числі тих, що отримали право на будівництво, та виконання заходів з управління попитом, недостатньо, для забезпечення безпеки постачання електричної енергії застосовуються конкурсні процедури на будівництво генеруючої потужності та на виконання заходів з управління попитом які, зокрема, включають заходи з будівництва нової генеруючої потужності, СНЕ, проведення реконструкції (модернізації) діючої генеруючої потужності, подовження строку експлуатації енергоблоків атомних електростанцій, та заходи із управління попитом.

Величина необхідної генеруючої потужності та СНЕ визначається за результатами здійснення моніторингу безпеки постачання на основі затвердженого Регулятором звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту та забезпечення необхідного резерву.

2. Рішення про проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом, умови проведення такого конкурсу приймаються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі.

При розробленні умов проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі звертається до Регулятора із запитом щодо граничної ціни, граничного розміру плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності і мінімального терміну надання такої послуги. Регулятор схвалює відповідне рішення та направляє відповідь впродовж п'ятнадцяти робочих днів з дня отримання такого запиту.

Регулятор затверджує методику визначення граничної ціни з урахуванням, зокрема витрат за будівельним(и) контрактом(ами), фінансових (крім капіталізованих) витрат та прямих постійних загальновиробничих витрат в період експлуатації відповідної нової генеруючої потужності та/або СНЕ впродовж строку договору із переможцем конкурсу.

Регулятор за результатами проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом передбачає у складі тарифу на передачу електричної енергії витрати на забезпечення спеціальних обов'язків із забезпечення розвитку генеруючої потужності.

3. Умови проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом мають враховувати вимоги щодо охорони навколишнього природного середовища та потребу в заохоченні інновацій.

4. Інформація та умови проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом оприлюднюються на

офіційних веб-сайтах центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, оператора системи передачі та повідомляються Секретаріату Енергетичного Співтовариства не пізніше як за три місяці до дня завершення подання конкурсних пропозицій. Конкурсна документація має бути доступною будь-якій зацікавленій особі.

5. Конкурсна документація має містити детальний опис умов договору, процедури, яких повинні дотримуватися всі учасники конкурсу, а також вичерпний перелік критеріїв, за якими проводяться відбір учасників конкурсу та визначення переможця (переможців), у тому числі стимули, що передбачаються конкурсом.

6. Як стимули можуть застосовуватися, зокрема:

1) встановлення плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності;

2) сприяння відведенню земельної ділянки та/або виділенню майданчика, в тому числі, обладнаних відповідною інфраструктурою електричних та/або газових мереж, для будівництва нової генеруючої потужності або СНЕ;

3) застосування механізмів державно-приватного партнерства;

4) надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів.

У разі застосування як стимулу плати за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності придбання такої послуги здійснюється оператором системи передачі.

Придбання послуги із забезпечення розвитку генеруючої потужності здійснюються на підставі договору, укладеного відповідно до умов, визначених за результатами конкурсу.

Плата за послугу із забезпечення розвитку генеруючої потужності сплачується оператором системи передачі поетапно після введення в експлуатацію нових генеруючих потужностей та/або СНЕ протягом періоду, визначеного умовами конкурсу.

7. Порядок проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та виконання заходів з управління попитом затверджується Кабінетом Міністрів України та має, зокрема, містити:

1) порядок ініціювання конкурсу;

2) процедури проведення конкурсу;

3) перелік критеріїв, за якими проводяться відбір учасників конкурсу та визначення переможця (переможців);

4) вимоги до мінімальної та максимальної величини пропозиції додаткової потужності;

5) порядок застосування стимулів, визначених цим Законом;

6) порядок розрахунку платежів (у разі застосування);

7) порядок формування конкурсної комісії;

8. Укладення договору з переможцем конкурсу та моніторинг виконання інвестором зобов'язань щодо забезпечення розвитку генеруючої потужності, визначених за результатами конкурсу, здійснюється оператором системи передачі.

9. У разі якщо умовами проведення конкурсу на будівництво генеруючої потужності та на виконання заходів з управління попитом передбачається надання державної підтримки суб'єктам господарювання за рахунок держави чи місцевих ресурсів, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, до внесення проекту рішення на розгляд Кабінету Міністрів України отримує рішення Антимонопольного комітету України щодо державної допомоги в порядку, передбаченому Законом України “Про державну допомогу суб'єктам господарювання”;

5) частину першу статті 30 доповнити двома новими абзацами такого змісту:

“Діяльність з виробництва електричної енергії не включає в себе діяльність з накопичення енергії.

Виробник має право використовувати СНЕ у місці здійснення ліцензованої діяльності без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з накопичення енергії, якщо в будь-який момент у часі потужність, з якою здійснюється відпуск електричної енергії, не перевищує встановлену потужність відповідно до ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії”;

б) після статті 30 доповнити розділом IV¹ та статтею 30¹ такого змісту:

“Розділ IV¹ НАКОПИЧЕННЯ

Стаття 30¹. Права та обов'язки операторів СНЕ

1. Діяльність з накопичення енергії підлягає ліцензуванню, якщо величина встановленої потужності більша за показники, визначені у відповідних ліцензійних умовах провадження господарської діяльності з накопичення енергії, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

2. Оператору СНЕ забороняється здійснювати діяльність з передачі та розподілу електричної енергії, виконання функцій оператора ринку та гарантованого покупця.

3. Оператор СНЕ здійснює купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії та/або надає послуги з балансування чи допоміжні послуги відповідно до положень цього Закону, правил ринку, правил ринку “на добу наперед” та внутрішньодобового ринку, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

4. Оператор СНЕ має право:

1) здійснювати купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії, в тому числі, для здійснення експорту або імпорту електричної енергії;

2) своєчасно та у повному обсязі отримувати кошти за продану ним електричну енергію відповідно до укладених договорів на ринку електричної енергії, за допоміжні послуги та послуги з балансування;

3) отримувати доступ до системи передачі та систем розподілу на справедливих, недискримінаційних і прозорих засадах у разі дотримання відповідних вимог кодексу системи передачі, кодексу систем розподілу;

4) отримувати доступ до інформації щодо діяльності на ринку електричної енергії у порядку та обсягах, визначених правилами ринку, правилами ринку “на добу наперед” та внутрішньодобового ринку, та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

5. Оператор СНЕ має інші права, передбачені законодавством.

6. Оператор СНЕ зобов'язаний:

1) дотримуватися ліцензійних умов провадження господарської діяльності оператора СНЕ, інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

2) надавати повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, в тому числі, імпортованої та експортованої електричної енергії, у порядку, визначеному правилами ринку;

3) складати добові графіки електричної енергії згідно з обсягами купленої та проданої електричної енергії та надавати їх оператору системи передачі відповідно до правил ринку;

4) виконувати акцептовані оператором системи передачі добові графіки електричної енергії;

5) у разі невиконання ним акцептованих оператором системи передачі погодинних графіків електричної енергії, нести фінансову відповідальність за небаланси електричної енергії за цінами, визначеними відповідно до правил ринку;

6) своєчасно та в повному обсязі сплачувати кошти за електричну енергію, куплену на ринку електричної енергії, та за послуги, що надаються на ринку електричної енергії;

7) надавати Регулятору інформацію, необхідну для здійснення ним функцій і повноважень, встановлених законодавством;

8) надавати учасникам ринку інформацію, необхідну для виконання ними їхніх функцій на ринку електричної енергії в обсягах та порядку, визначених правилами ринку, правилами ринку “на добу наперед” та внутрішньодобового ринку, кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу, кодексом комерційного обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;

9) забезпечити окремий облік електричної енергії (незалежний від виробництва та споживання), перетікання якої здійснено до/з СНЕ, з фіксацією даних.

7. Оператор СНЕ із встановленою потужністю, яка перевищує граничну величину встановленої потужності, визначеної ліцензійними умовами діяльності оператора СНЕ, у разі наміру вивести з експлуатації СНЕ (повністю або частину), зобов'язаний не пізніше, ніж за 90 календарних днів повідомити про це Регулятора та оператора системи передачі або оператора відповідної системи розподілу, до якої таку СНЕ було приєднано.

8. Плата за послуги з передачі електричної енергії, розподілу електричної енергії та за послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління для СНЕ розраховується на обсяг абсолютної величини різниці між місячним споживанням та місячним відпуском електричної енергії за тарифами, що застосовуються до споживачів у порядку визначеному кодексом системи передачі та правилами роздрібного ринку”;

7) статтю 31 доповнити новою частиною такого змісту:

“5. Оператор системи передачі не має права володіти, розробляти та експлуатувати СНЕ”;

8) частину другу статті 32 доповнити новим реченням такого змісту:

“Оператор системи передачі не має права здійснювати діяльність із накопичення енергії”;

9) статтю 45 доповнити новою частиною такого змісту:

“4. Оператор системи розподілу не має права володіти, розробляти та експлуатувати СНЕ”;

10) частину першу статті 47 доповнити новим реченням такого змісту:

“Оператору системи розподілу забороняється здійснювати діяльність із накопичення енергії”;

11) у частині п'ятій статті 51 після слів “постачання електричної енергії споживачу” доповнити словами “накопичення енергії”;

12) у частині четвертій статті 52 після слів “постачання електричної енергії споживачу” доповнити словами “накопичення енергії”;

13) у частині четвертій статті 53 після слів “постачання електричної енергії споживачу” доповнити словами “накопичення енергії”;

14) у статті 58:

частину першу після пункту 11 доповнити пунктом такого змісту:

“11¹) брати участь на ринку допоміжних послуг відповідно до процедури, встановленої правилами ринку”;

доповнити двома новими частинами такого змісту:

“4. Споживач має право без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з накопичення енергії використовувати СНЕ, якщо такий споживач в будь-який період часу не здійснює відпуск раніше накопиченої енергії в ОЕС України або в мережі інших суб'єктів господарювання.

5. Діяльність з купівлі електричної енергії суб'єктом господарювання для станцій зарядки електромобілів та надання послуг із заряджання електричних транспортних засобів здійснюється без отримання ліцензії на постачання електричної енергії споживачу”;

15) у частині другій статті 62:

доповнити новим абзацом сьомим такого змісту:

“6) забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів”;

У зв'язку з чим абзаци сьомий – десятий вважати восьмим – одинадцятим.

після абзацу восьмого доповнити абзацом наступного змісту:

“Спеціальні обов'язки із забезпечення розвитку генеруючої потужності покладаються на оператора системи передачі”;

16) частину першу статті 66 після слів “гарантований покупець” доповнити словами “оператори СНЕ”;

17) абзац перший частини другої статті 68 викласти у такій редакції:

“2. Виробники та оператори СНЕ зобов'язані надавати послуги з балансування у випадках та порядку, визначених цим Законом та правилами ринку. Надавати послуги з балансування мають право також споживачі у порядку, визначеному правилами ринку”;

18) у статті 69:

частину третю доповнити новим абзацом дев'ятим такого змісту:

“послуги із забезпечення доступності резерву генеруючих потужностей для підтримання балансу потужності та енергії в ОЕС України”;

У зв'язку з чим абзац дев'ятий вважати десятим.

абзац другий частини шостої викласти у такій редакції:

“Виробники та оператори СНЕ зобов'язані брати участь у ринку допоміжних послуг та надавати допоміжні послуги у випадках та порядку, визначених цим Законом та правилами ринку”;

19) статтю 71 доповнити чотирьома новими частинами наступного змісту:

“7. Виробникам електричної енергії, яким встановлено “зелений” тариф або які за результатами аукціону набули право на підтримку, дозволяється використовувати СНЕ для накопичення електричної енергії, виробленої на власних електроустановках, без отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з накопичення енергії, якщо, в будь-який момент у часі потужність, з якою здійснюється відпуск електричної енергії, не перевищує встановлену потужність електроустановок такого виробника відповідно до ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії.

8. Встановлення СНЕ виробниками електричної енергії, яким встановлено “зелений” тариф або які за результатами аукціону отримали право на підтримку, не є підставою для перегляду встановленого “зеленого” тарифу або аукціонної ціни, якщо виконуються всі умови, визначені частиною 7 цієї статті.

9. Виробники електричної енергії, яким встановлено “зелений” тариф або які за результатами аукціону набули право на підтримку, повинні забезпечити окремий облік електричної енергії, перетікання якої здійснено до та з СНЕ, з відповідною фіксацією даних.

10. Плата за послуги із зменшення навантаження виробником електричної енергії, який здійснює продаж електричної енергії за “зеленим” тарифом або за аукціонною ціною, наданої в результаті виконання команди оператора системи передачі, не сплачується, якщо таким виробником встановлено СНЕ”;

2. У статті 2 Закону України “Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг” (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 51, ст.833) абзац другий пункту 1 частини першої після слів “діяльності з” доповнити словами “накопичення енергії”.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

3. Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

**Голова
Верховної Ради України**

Д. РАЗУМКОВ